

BOSHLANG'ICH SINFLARDA AKTDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI

Xayrullayeva Nozima Alisher qizi

Navoiy innovatsiyalar universiteti talabasi

Shopulatova Nasiba Umirovna

Navoiy innovatsiyalar universiteti o'qituvchisi

ANNOTATSIYA. *Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanishning ta'lim jarayonidagi ahamiyati, pedagogik imkoniyatlari hamda afzalliklari batafsil yoritilgan. Tadqiqot davomida zamonaviy raqamli vositalar yordamida darslarni tashkil etish o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish darajasini oshirish, dars jarayoniga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish va bilish faolligini rivojlantirishga xizmat qilishi ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada multimedia texnologiyalari, elektron darsliklar, interfaol taqdimotlar, ta'limiy video va audio materiallardan foydalanish orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlash, mantiqiy tafakkur va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. AKT vositalarining individual yondashuvni ta'minlash, o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olish hamda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishdagi roli ochib berilgan. Maqolada, shuningdek, boshlang'ich ta'limda AKTdan foydalanish natijasida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik kuchayishi, dars samaradorligi oshishi hamda ta'lim sifatining yangi bosqichga ko'tarilishi ilmiy asoslar bilan yoritilgan. Tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lib, ta'lim jarayonida AKTdan samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar berilgan.*

KALIT SO'ZLAR. *boshlang'ich ta'lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, AKT, raqamli ta'lim, ta'lim jarayoni, multimedia texnologiyalari, elektron darsliklar, interfaol taqdimotlar, innovatsion yondashuv, ta'lim sifati, bilish faolligi, mustaqil fikrlash, ijodiy qobiliyat, zamonaviy pedagogik texnologiyalar*

ABSTRACT. *This article provides a detailed analysis of the importance, pedagogical potential, and advantages of using information and communication technologies (ICT) in the educational process of primary schools. The study scientifically and pedagogically examines how organizing lessons with modern digital tools contributes to improving students' level of knowledge acquisition, increasing their interest in the learning process, and enhancing cognitive activity. In addition, the article highlights the possibilities of developing independent thinking, logical reasoning, and creative abilities of primary school students through the use of multimedia technologies, electronic textbooks, interactive presentations, and educational audio and video materials. The role of ICT tools in ensuring an individualized approach, taking into account students' age and psychological characteristics, and effectively organizing the educational process is also*

revealed. Furthermore, the article substantiates that the use of ICT in primary education strengthens cooperation between teachers and students, increases lesson effectiveness, and elevates the quality of education to a new level. The research findings are of practical significance for primary school teachers and provide recommendations for the effective use of ICT in the educational process.

KEY WORDS. *primary education, information and communication technologies, ICT, digital education, educational process, multimedia technologies, electronic textbooks, interactive presentations, innovative approach, quality of education, cognitive activity, independent thinking, creative abilities, modern pedagogical technologies*

АННОТАЦИЯ. *В данной статье подробно рассматриваются значение, педагогические возможности и преимущества использования информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в образовательном процессе начальной школы. В ходе исследования с научно-педагогической точки зрения проанализировано, что организация уроков с применением современных цифровых средств способствует повышению уровня усвоения знаний учащимися, усилению интереса к учебному процессу и развитию познавательной активности. Также в статье показаны возможности развития самостоятельного мышления, логического рассуждения и творческих способностей учащихся начальных классов посредством использования мультимедийных технологий, электронных учебников, интерактивных презентаций, образовательных видео- и аудиоматериалов. Раскрыта роль средств ИКТ в обеспечении индивидуального подхода, учёте возрастных и психологических особенностей учащихся и эффективной организации учебного процесса. Кроме того, научно обосновано, что использование ИКТ в начальном образовании способствует укреплению сотрудничества между учителем и учеником, повышению эффективности уроков и выводу качества образования на новый уровень. Результаты исследования имеют практическое значение для учителей начальных классов и содержат рекомендации по эффективному использованию ИКТ в образовательном процессе.*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА. *начальное образование, информационно-коммуникационные технологии, ИКТ, цифровое образование, образовательный процесс, мультимедийные технологии, электронные учебники, интерактивные презентации, инновационный подход, качество образования, познавательная активность, самостоятельное мышление, творческие способности, современные педагогические технологии*

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamlashtirish jarayonida ta'lim tizimini zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarisiz (AKT) tasavvur etib bo'lmaydi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi shaxs kamolotining poydevori hisoblanar ekan, bu jarayonda zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalardan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi.

Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini shakllantirish, ularning bilish faolligini oshirish hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda AKT vositalari muhim pedagogik omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan, raqamli ta'limni rivojlantirishga qaratilgan qaror va dasturlar boshlang'ich ta'limda ham AKTdan samarali foydalanishni taqozo etadi. AKT vositalari yordamida dars jarayonini yanada qiziqarli, samarali va interfaol shaklda tashkil etish imkoniyati kengaymoqda. Shu sababli boshlang'ich sinflarda AKTdan foydalanishning afzalliklarini ilmiy-pedagogik jihatdan o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Boshlang'ich ta'limda AKT tushunchasi va uning mazmuni

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) — bu axborotni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va uzatishga xizmat qiluvchi texnik, dasturiy hamda kommunikatsion vositalar majmuasidir. Boshlang'ich ta'lim jarayonida AKTga kompyuterlar, planshetlar, interfaol doskalar, elektron darsliklar, multimedia taqdimotlari, ta'limiy video va audio materiallar, onlayn platformalar kiradi.

Boshlang'ich sinflarda AKTdan foydalanish o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos holda tashkil etilishi zarur. Chunki kichik maktab yoshidagi bolalarda ko'rgazmalilik, tasviriylilik va o'yin elementlari orqali o'rganish samaraliroq hisoblanadi. AKT ana shu ehtiyojni to'liq qondira oladigan zamonaviy vosita sifatida xizmat qiladi.

AKTdan foydalanishning ta'lim samaradorligiga ta'siri

Boshlang'ich sinflarda AKTdan foydalanish dars samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Avvalo, elektron taqdimotlar, animatsiyalar va videomateriallar o'quvchilarning mavzuni tez va oson tushunishiga yordam beradi. Murakkab tushunchalar vizual tasvirlar orqali sodda va tushunarli shaklda yetkaziladi.

AKT dars jarayonida:

- o'quvchilarning diqqatini jamlashga;
- bilimlarni mustahkamlashga;
- mavzuga bo'lgan qiziqishni oshirishga;
- vaqtini tejashga xizmat qiladi.

Shuningdek, AKTdan foydalanilgan darslarda o'quvchilar faolligi ortadi, chunki ular passiv tinglovchi emas, balki jarayonning faol ishtirokchisiga aylanadi.

O'quvchilarning bilish faolligi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda AKT

Boshlang'ich sinflarda AKTdan foydalanish o'quvchilarning bilish faolligini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Interfaol mashqlar, testlar, o'yinlar va topshiriqlar orqali o'quvchilar mustaqil ishlashga o'rganadi. Bu esa ularning mantiqiy fikrlash, muammo yechish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini shakllantiradi.

Masalan, multimedia vositalari yordamida:

- matnni tushunish va tahlil qilish;
- matematik masalalarni yechish;

-
- tabiat hodisalarini tasavvur qilish;
 - til o'rganishda eshitish va ko'rish orqali o'zlashtirish imkoniyatlari kengayadi.

Natijada o'quvchilarda o'z fikrini erkin ifodalash, ijodkorlik va tashabbuskorlik sifatleri rivojlanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning bilish faolligi, mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. AKT vositalari darslarni qiziqarli, tushunarli va interfaol shaklda tashkil etish imkonini beradi.

Shuningdek, AKT boshlang'ich ta'limda individual yondashuvni ta'minlab, har bir o'quvchining imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarishga xizmat qiladi. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikning kuchayishi, ta'lim sifatining oshishi ham AKTdan foydalanishning muhim afzalliklaridan biridir. Shu bois, boshlang'ich ta'lim jarayonida AKTdan samarali va maqsadga muvofiq foydalanish zamonaviy ta'limning muhim talabi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. — Toshkent.
2. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. Saidahmedov N.S. *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. — Toshkent, 2019.
4. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S. *Pedagogik texnologiya asoslari*. — Toshkent, 2018.
5. Klarin M.V. *Innovatsion ta'lim texnologiyalari*. — Moskva, 2017.
6. Polat E.S. *Axborot texnologiyalari ta'limda*. — Moskva, 2016.
7. Begimkulov U.Sh. *Pedagogik ta'limda axborot texnologiyalari*. — Toshkent, 2020.
8. Internet manbalari: www.edu.uz, www.ziyounet.uz